

Metodické usmernenie pre podporu zavádzania riešení zelenej infraštruktúry: analýza bariér, podpora implementácie dobrej praxe a odporúčania pre verejné politiky

Ing. Zuzana Hudeková, PhD.,
REC Bratislava
21.5.2025
Bratislava

**METODICKÉ USMERNENIE PRE PODPORU ZAVÁDZANIA
RIEŠENÍ ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY:
ANALÝZA BARIÉR, PODPORA IMPLEMENTÁCIE
DOBREJ PRAXE A ODPORÚČANIA
PRE VEREJNÉ POLITIKY**

Zuzana Hudeková, Peter Mederly, Attila Tóth,
Ľubica Midriaková Zaušková, Anna Dobrucká,
Simeon Vaňo, Patrik Pachinger

Autorsky kolektív:

Ing. Zuzana Hudeková, PhD.,
prof. RNDr. Peter Mederly,
PhD., doc. Ing. Attila Tóth,
PhD., doc. Ing. Ľubica
Midriaková Zaušková, PhD.,
Ing. Anna Dobrucká, PhD.,
MSc. Simeon Vaňo, PhD.,
Ing. Patrik Pachinger

Na stiahnutie:

https://metodiky.sazp.sk/Metodika_3_Zelena_infrastruktura/Definitiva_Metodicke_usmerenie.pdf

Pojmy súvisiace so “zelenou infraštruktúrou”

- Prírode blízke riešenia
- Krajinná štruktúra
- Krajinná infraštruktúra
- Zeleň
- Mestská zeleň
- Vegetácia
- Plochy vegetácie

Čo je to zelená infraštruktúra

„strategicky plánovanú sieť prírodných a poloprírodných oblastí s inými environmentálnymi vlastnosťami, ktoré sú vytvorené a riadené tak, aby poskytovali široký rozsah ekosystémových služieb. Zahŕňa zelené plochy (zeleň) alebo modré plochy, ak ide o vodné ekosystémy. Na pevnine sa zelená infraštruktúra nachádza vo vidieckych a mestských oblastiach“ (1)

„Zelená infraštruktúra je sieť prírodných a poloprírodných prvkov, predovšetkým plôch zelene a vodných ekosystémov, ktorá je vytváraná a spravovaná tak, aby poskytovala široký rozsah ekosystémových služieb, s osobitným zreteľom na zabezpečenie biologickej rozmanitosti, ekologickej stability a priaznivého životného prostredia a prepojenie urbanizovaného prostredia s okolitou krajinou“ (2).

1 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249>

2 <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/543/>

Čo je to zelená a krajinná infraštruktúra?

„zelená infraštruktúra systém pôvodných a založených prvkov vegetácie a vegetačných plôch a vodných prvkov, ktoré podporujú biodiverzitu a zabezpečujú vzájomné prepojenie územia sídel a okolitej krajiny a sú súčasťou krajinnej infraštruktúry (3)

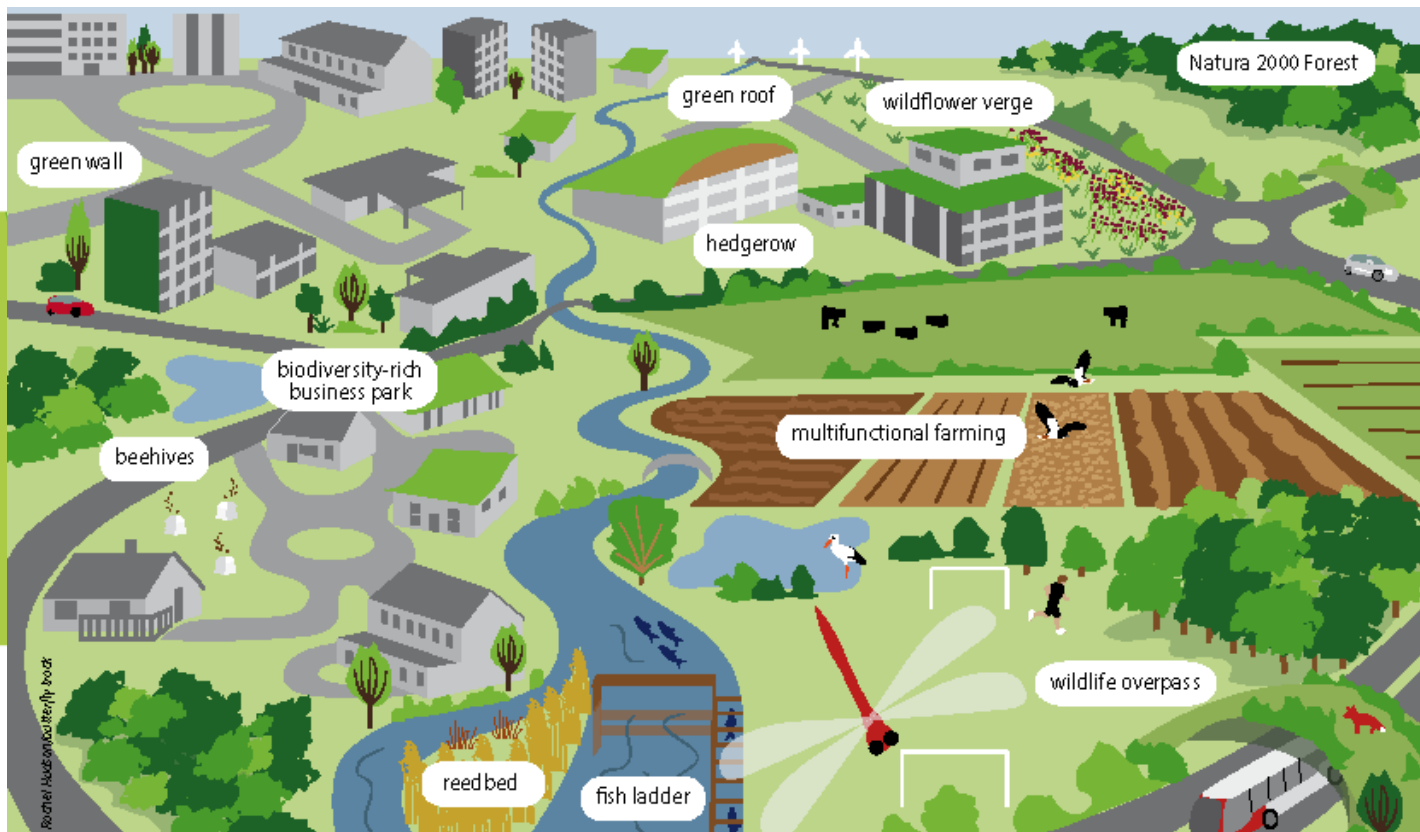
krajinná štruktúra priestorové usporiadanie prírodných a civilizačných zložiek životného prostredia a vzťahy medzi nimi (3)

krajinnou infraštruktúrou systémovo usporiadaná a navzájom prepojená sieť existujúcich a navrhovaných častí krajinnej štruktúry, ktoré zabezpečujú jej ekologickú stabilitu (3)

Ďalšie pojmy — Zákon o obnove prírody

„mestská zeleň“ je celková plocha stromov, kríkov, krovín, trvalej bylinnej vegetácie, lišajníkov a machov, rybníkov a vodných tokov, ktoré sa nachádzajú vo veľkých alebo malých mestách a predmestiach, vypočítaná na základe údajov, ktoré poskytla služba monitorovania krajiny programu Copernicus ..., a na základe iných vhodných doplňujúcich údajov, ktoré poskytol dotknutý členský štát, ak sú v prípade takéhoto členského štátu dostupné (4);

„mestský korunový zápoj stromov“ je celková plocha pokrytá korunami stromov vo veľkých aj malých mestách a na predmestiach, vypočítaná na základe údajov o hustote pokrytia korunami stromov, ktoré poskytla služba monitorovania krajiny programu Copernicus ... a na základe iných vhodných doplňujúcich údajov, ktoré poskytol dotknutý členský štát, ak sú v prípade takéhoto členského štátu dostupné (4)

Potential components of a Green Infrastructure

Core areas of high biodiversity value which act as hubs for GI, such as protected areas like Natura 2000 sites

Core areas outside protected areas containing large healthy functioning ecosystems

Restored habitats that help reconnect or enhance existing natural areas, such as a restored reedbed or wild flower meadow

Natural features acting as wildlife corridors or stepping stones, like small watercourses, ponds, hedgerows, woodland strips

Artificial features that enhance ecosystem services or assist wildlife movement such as eco-ducts or eco-bridges, fish ladders or green roofs

Buffer zones that are managed sustainably and help improve the general ecological quality and permeability of the landscape to biodiversity, e.g. wildlife-friendly farming

Multi-functional zones where compatible land uses can join forces to create land management combinations that support multiple land uses in the same spatial area, e.g. food production and recreation

Metodika – komu má slúžiť?

Slúžiť má najmä **pre potreby miestnych samospráv** pri rozsiahlom komplexe činností, súvisiacich s problematikou plánovania, realizácie, rozvoja a správy zelenej infraštruktúry (ďalej ako ZI).

Metodika ZI – úlohy samosprávy

- povinnosti a kompetencie obcí pri tvorbe, správe a údržbe ZI
- v procese územného plánovania, úlohy samospráv vyplývajúce z dokumentov na úrovni Európskej únie (ďalej ako EÚ) v oblasti ochrany prírody, biodiverzity a ZI (napr. zo [Stratégie EÚ pre ZI](#), tzv. „Mestských plánov ozelenenia“ ([Urban Greening Plan](#)) ako aj povinností z nového zákona o obnove prírody

Metodika ZI – úlohy samosprávy

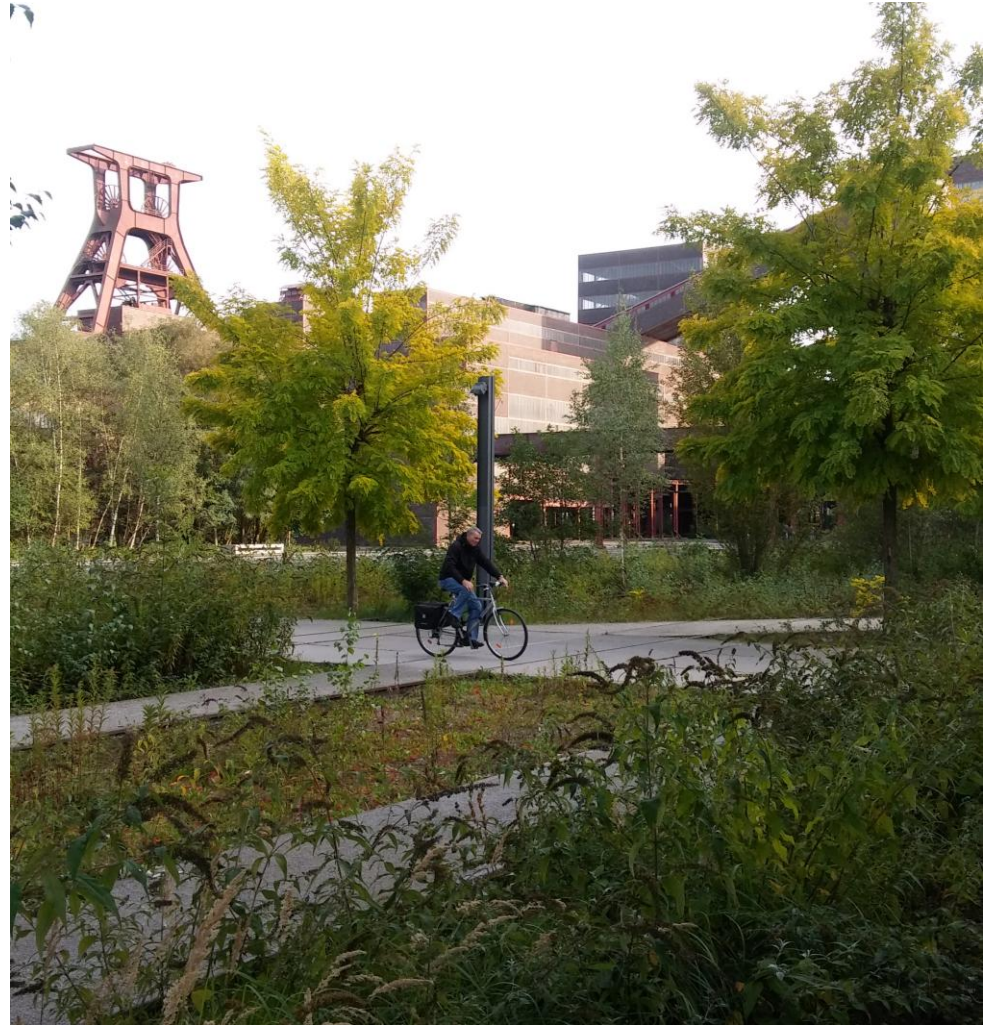
- úlohy samospráv vyplývajúce z iných dokumentov - napr. v rámci prípravy adaptačných stratégií a akčných plánov;
- možnosti zapojenia sa slovenských samospráv do iniciatív na úrovni EÚ v oblasti ochrany prírody, biodiverzity a ZI ako napr.: [European Green Capital – European Green Leaf](#), [Green City Accord](#) , [EU Urban Greening Platform](#) ako aj iných iniciatív a projektov.

1.kapitola

Obsahuje:

pojmy zelene, ZI,
predstavené základné
kompetencie samospráv,
ako aj spracovávané
dokumenty v tejto
oblasti vrátane
odporúčaných postupov
hodnotenia a plánovania
ZI; hlavne v nadväznosti
na medzinárodné
dokumenty a metodiky

2.Kapitola - zameraná na vysvetlenie

- hlavných **kategórií ZI** (**typológia**), **funkcie** (aj služby) a **hodnotiace indikátory ZI**, ktoré je dôležité zohľadniť v celom procese s tým, že by ich mala samospráva sledovať a vyhodnocovať.

3. Kapitola zameraná je analýzu a zhodnotenie

- **súčasného stavu ZI**
v území (spravidla obec a jej kataster), ktoré sú nevyhnutným východiskom plánovacieho procesu.
- Oblasť, ktorým sa analýza venuje, zahŕňajú inštitucionálne prostredie (legislatívu, odborné podklady a kapacity), prírodné prostredie, spoločenské a ekonomické prostredie.

4.Kapitola zameraná na postup hodnotenia

- za pomoci indikátorov a stanovenia cieľov v oblasti ZI.
- Tieto merateľné ukazovatele umožňujú v budúcnosti kontrolu plnenia jednotlivých stanovených cieľov

5. Kapitola stanovenie dlhodobej vízie a cieľom

- zásady tvorby **akčného plánu ZI**, ako aj procesom **schvaľovania a následnej implementácie dokumentu ZI** vrátane monitorovania, reportovania a vyhodnocovania plnenia cieľov, a jednotlivých opatrení

Prílohy

- **Príloha č. 1: Hlavné indikátory ZI - metodické pokyny hodnotenia a príklady aplikácie**
- **Príloha č. 2: Ostatné indikátory ZI - príklady hodnotenia a aplikácie**
- **Príloha č. 3: Analytická správa**
- **Príloha č. 4: Súhrn analýz a príklady dobrej praxe**

Príloha č. 1: Hlavné indikátory ZI – metodické pokyny hodnotenia a príklady aplikácie

Indikátor	Podiel plôch zelene k celkovej rozlohe územia
Definícia indikátora	Indikátor vyjadruje podiel rozlohy ZI k celkovej rozlohe definovaného územia. Pod termínom ZI rozumieme prírodnú zeleň a zeleň vytvorenú ľudskou činnosťou (t. j. antropogénnu zeleň). Určujúcou podmienkou je, aby tieto plochy zároveň poskytovali aj široký rozsah ekosystémových služieb. Znamená to, že medzi plochy ZI započítavame len zdravé ekosystémy s bohatou rozmanitosťou druhov. Nezapočítavajú sa tu napr. nízko kosené trávniky futbalových ihrísk, plochy obhospodarované formou intenzívneho poľnohospodárstva a pod.
Typ ZI a dotknuté územie	Všetky plochy a prvky zelene i) v administratívnom území (celkovom, čiastkovom), ii) v zastavanom území, iii) podľa jednotlivých kategórií zelene.
Merná jednotka	% výmery špecifikovaného územia alebo kategórie
Metodika výpočtu	https://klimasken.sk/sk/download/metodicky_list-AD1.pdf
Príklad praktickej aplikácie	https://klimasken.sk/sk/model/14/vysledky

Indikátor	Výmera plôch zelene na 1 obyvateľa
Definícia indikátora	Indikátor vyjadruje výmeru plochy ZI na 1 obyvateľa. Pod termínom ZI rozumieme prírodnú zeleň a zeleň vytvorenú ľudskou činnosťou (t. j. antropogénnu zeleň). Určujúcou podmienkou je, aby tieto plochy zároveň poskytovali aj široký rozsah ekosystémových služieb. Znamená to, že medzi plochy ZI započítavame len zdravé ekosystémy s bohatou rozmanitosťou druhov. Nezapočítavajú sa tu napr. nízko kosené trávniky futbalových ihrísk, plochy obhospodarované formou intenzívneho poľnohospodárstva a pod.
Typ ZI a dotknuté územie	Všetky plochy a prvky zelene i) v administratívnom území (celkovom, čiastkovom), ii) v zastavanom území, iii) podľa jednotlivých kategórií zelene.
Merná jednotka	m ² /ha na 1 obyvateľa
Metodika výpočtu	https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=2161
Príklad praktickej aplikácie	https://klimasken.sk/sk/model/14/vysledky

Ciele

- *do 31. decembra 2030 zabezpečia, aby nedošlo k čistému úbytku celkovej vnútroštátnej plochy mestskej zelene a mestského korunového zápoja stromov v mestských ekosystémových oblastiach.*
- *Od 1. januára 2031 -stúpajúci trend celkovej vnútroštátnej plochy mestskej zelene, a to aj prostredníctvom integrácie mestskej zelene do budov a infraštruktúry v mestských ekosystémových oblastiach*

<https://www.facebook.com/watch/?v=3876157659282055>

www.odolnesidliska.sk

Ďalšie zdroje:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d41348f2-01d5-4abe-b817-4c73e6f1b2df.0002.03/DOC_1&format=PDF

https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en#urban-greening-plan-guidance-and-toolkit

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_1&format=PDF

https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en

https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/european-green-capital-award_en

https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/green-city-accord_en

https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

Ďalšie zdroje:

Green Infrastructure

Guide for
the Municipalities

Ako pripraviť akčný plán zelenej infraštruktúry so zohľadnením nových výziev

Príručka nielen pre samosprávy

Ing. Zuzana Hudeková, PhD.

Ďakujem za pozornosť

Zuzana Hudeková, PhD

zunka.hudekova@[gmail.com](mailto:zunka.hudekova@gmail.com)